

Telos și Logos

Despre telocite, remarcabila recentă descoperire a profesorului Florentin Popescu, aflăm din însăși etimologia cuvântului că sunt celule cu telos, cu scop regenerativ. Cercetarea în domeniul medicinei regenerative are mai nou în vedere acest tip de celule, ca pe o arie de interes cu conotații extrem de actuale, atât pentru teoria, cât și pentru practica medicală.

Telocitele sunt celule nespecifice, ele parcă dormitează în organism, neluând parte la activitatea prodigioasă impusă de specializare. Caracterul lor nediferențiat amintește de potențialul primei celule mișcate de viață, din care s-a dezvoltat un organism. Privite din această perspectivă, telocitele pot fi comparate cu inteligența de ansamblu, care supervizează și coordonează acțiunile parțiale. Din această pricină au fost numite și copiloții organismului. Experimentele de laborator au dovedit rolul lor regenerativ, de pildă, în sensul refacerii posibile a inimii după infarct. Regenerarea reprezintă pentru organism rezultatul celei mai fine și mai precise reglări, s-ar spune în sens ideal, pentru că tinde să restaureze o imagine originară a acestuia, obținută împotriva timpului și a entropiei. Într-o direcție mult mai largă decât regenerarea acționează adaptarea, care poate fi pozitivă sau negativă. Ne adaptăm "cum putem", dar ne regenerăm după o imagine și după o dorință care transcend timpul. Telocitele nu sunt luptătoare. Par a fi celule gânditoare, capabile să-și păstreze "mintea rece", cu care fac față în condiții-limită. Beneficiază de energie informațională în stare latentă. Fără doar și poate, informația constituie zăcămintul cel mai prețios ascuns în subterana cărnii însuflețite.

Viața: între război și pace

Unii specialiști în psihoimunologie au apreciat că reintră astfel în actualitate vechea formulare teologică a lui Victor von Weizsacker, anume că toate celulele corpului sunt însuflețite. Ideea era că numai ce-i însuflețit, mișcat de o receptivitate lăuntrică oricât de primitivă, poate primi ce-i al sufletului conștient. Psihoimunologia atestă științific legătura strânsă între mesajele sufletești și imunitate. Aceasta scade îndeosebi sub influența deprimării psihice, și mai puțin sub asaltul unor stări precum anxietatea, frica, agresivitatea. Odată declanșate însă, acestea consumă rapid rezervele de energie ale organismului. Sistemul de luptă extrem de complex care se mobilizează intern în scopul apărării e încurajat și susținut de un eu, el însuși beligerant, aceasta numai până când forțele combative ale psihicului se epuizează. Sub influența stresului negativ, scad puterea anticorpilor și activitatea limfocitelor numite "natural killer" (natural ucigașe). În aceste condiții, ce-i de făcut? Ne lăsăm uciși, pradă disperării, victimele pasivității, pentru că nu putem altfel? Chiar în acest punct intervin Hristos și credința, paradoxul Crucii și al Învierii, prin care avem șansa să fim salvați. Trupul însuși, sortit vieții veșnice, are deschis în sine un ochi către cele de sus, prin care poate primi lumină și pace. Liniștea sufletului revarsă pace în trup. "Se pare că multe persoane sunt pe cale de a cultiva factori de antivindecare în numele vindecării. Boala înghite cu lăcomie spaime și sentimente dezordonate. Tensiunea și confuzia care par să hrănească spiritul bolii întunecă însă sufletul vindecării. Or, fiecare experiență directă cu ființa profundă și sistemul său energetic este o vindecare în sine. Ea ne conduce foarte aproape de scânteia de viață care se dezvoltă în centrul fiecărei celule începând din momentul când pătrundem conștient în propria durere. Și de fiecare dată când atingem suferința cu iubire, ne vindecăm în chip tainic" [1] Poziția telocitelor în sistemul de celule permite să ne formăm cel puțin o perspectivă simbolică asupra lor: ele nu iau parte la luptă, dar apără și regenerează de la distanță, prin schimb de informație, nu prin războiul substanțelor. La nivel profund și discret, informația e cea care guvernează și modelează substanța, după cum Logosul e Cel ce a creat lumea. Informația ce transmite adevăr prin iubire și nepărtinire are, de fapt și de drept, statutul de a fi "vindecătorul nostru intern". "Se lucrează acum la studii asupra modului în care emoțiile noastre influențează corpul. Fizicienii ca David Bohm și Steward Wolf spun că ne-am putea schimba noi înșine la nivel

atomic atunci când trăim o gamă întreagă de emoții. [2] În același sens, dar valabil în alt plan, Sergiu Celibidache, al cărui centenar e aniversat în zilele prezente, afirma că primul act de asumare artistică a realității îl reprezintă renunțarea la "războiul practicii" prin interiorizarea imaginilor, trăind euforia transmisă de ele. Dar arta adevărată nu ia ființă în noi decât prin transcenderea acestei euforii înseși, în clipa când pacea activă domină totul. Atunci e ca și cum carbonul, printr-o mutație internă de structură foarte fină, cvasi-insesizabilă, a devenit diamant.

Creația științifică și sentimentul religios

Adesea, aducând în discuție problematica descoperirii științifice, profesorul Florentin s-a raliat convingerii că, înainte de toate, există un spirit al descoperirii, un entuziasm auroral al participării la mister și la noutate, care au o natură și o orientare indefinite, așa cum sunt date în sine, inițial și nu numai, ceea ce justifică ideea de serendipitate. Căutăm ceva și ajungem la altceva. Existența inițială a unei traiectorii bine delimitate a parcursului cercetării, fixarea dinainte a unui scop strict sunt excedate în fiecare moment de câmpul de extensiune foarte vast, aproape fără granițe, pe care îl generează entuziasmul, atracția spre adâncimea descoperirii. De aceea, până la un punct, analogia dintre cunoașterea poetică și cea științifică este admisă de psihologi. În acest sens, o afirmație de notorietate făcută de Niels Bohr transmitea convingerea că, atunci când vorbim despre atomi, limbajul nu poate fi decât poetic.

Conotația, ambiguitatea sunt factori productivi la nivel de cunoaștere, pentru că o așază sub auspiciile complexității, ale adâncimii și ale "caracterului ascuns" pe care le implică o problemă serioasă de cercetare. Karl Popper arată, în consecință, că reconstrucția rațională a acestor "procese de producere" (Auslösung) ale cunoștinței nu este posibilă, pentru că tot acest proces nu poate fi prins după metodele logicii cercetării, el căzând mai degrabă în sarcina unei psihologii empirice. "Punctul de vedere pe care-l adopt (față de care rezultatele cercetărilor mele sunt însă independente), că nu există o metodă logică, un demers susceptibil să fie reconstruit rațional, prin care putem descoperi ceva nou, este exprimat deseori spunându-se că orice descoperire ar cuprinde un moment irațional, ar fi o intuiție creatoare în sensul lui Bergson; într-un fel asemănător vorbește Einstein despre "căutarea acelor legi de cel mai înalt nivel de generalitate, din care poate fi obținută, prin pură deducție, o imagine asupra lumii. La aceste legi nu duce nici un drum logic, ci numai o intuiție bazată pe ceva de genul unei contopiri (Einfühlung) cu obiectele experienței". [3] "Starea sentimentală ce te face apt pentru asemenea acțiuni seamănă cu cea a monahilor sau cu cea a îndrăgostiților: efortul zilnic nu provine dintr-o premeditare sau dintr-un program, ci dintr-o nevoie imediată", cu sentimentul unei "religiozități cosmice". [4]

Note:

1. Patrick Drouot, "Vindecare spirituală și nemurire", Ed. Sagittarius, 1994, pp. 81-82.
2. Ibid., p. 81.
3. Karl Popper, "Logica cercetării", Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 76.
4. Albert Einstein, "Comment je vois le monde", Flammarion, Paris, 1934, pp. 155-156.

Florin Caragiu

(text apărut în ziarul "Lumina de Duminică", 8 Iulie 2012)

Rubrica "Lumina cunoștinței. Religia, filosofia și științele în dialog" este realizată cu sprijinul Fundației "John Templeton" din SUA, în cadrul unui proiect desfășurat de Universitatea "Al. I. Cuza" Iași și Universitatea București, în cooperare cu Patriarhia Română.